

Asianro 1016/00.04.00/2018

§ 386**Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntalain muuttamisesta**

Kaupunginsihteeri Sari Vahtera:

Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta.

Kuntalain erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiä ehdotetaan muutettavaksi kuvaamaan tarkemmin tulo-rahoituksen riittävyttä. Menettelyn edellytyksistä suhteellista velkaantuneisuutta kuvaava tunnusluku ehdotetaan korvattavaksi lainanhoitokykyä kuvaavalla konsernitilinpäätöksen laskennallisella lainanhoitokatteella. Tulo-rahoituksen riittävyttä kuvaava tunnusluku negatiivinen vuosikate ehdotetaan korvattavaksi tunnusluvulla, jolla verrataan konsernituloslaskelman vuosikatetta poistoihin ja arvonalentumisiin. Lainoihin esitetään rinnastettavaksi vuokravastuut lainamäärää kuvaavassa tunnusluvussa. Kunnan tuloveroprosentin tasoa koskevaa raja-arvoa ehdotetaan nostettavaksi.

Lisäksi kuntalain osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi kunnassa eri syistä säännöllisesti oleskelevien henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistamiseksi. Kuntalain kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisluonteisia tarkistuksia.

Tavoitteena on oikeudenmukainen ja luotettava kuntien erityisen vaikean taloudellisen aseman arviointitapa, joka kannustaa kuntia pitkällä aikavälillä taloudellisesti kestäviin ratkaisuihin. Arviointikriteerit ja niissä käytettävät tunnusluvut kuvaisivat kunnan taloutta eri näkökulmista. Tunnuslukujen raja-arvojen muuttamisen tavoitteena on, että menettely kohdistuisi taloudeltaan kaikkein heikoimpiin kuntiin.

Lausuntopyyntö ja materiaali ovat luettavissa oheisen linkin kautta

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=d5827bbd-c2e2-43e1-b727-a9aa3d1581aa&respondentId=5270de65-1cea-4e88-93f4-81408fddb7f1>

Lausunto tulee antaa viimeistään 21.11.2018.

Kaupunginjohtaja Ari Korhonen:

Nykyisen kuntalain mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Uudessa ehdotuksessa arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräjassa, eli tämä kohta ei muutu. Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Kolmas mahdollisuus arviointimenettely käynnistämiseksi ovat uudet kriteerit seuraavasti:

- 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosi-katteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tulo-veroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konserni-tilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- 4) konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Raision kaupunki antaa lausuntopyyntöön seuraavat vastaukset:

1. Luonnoksesta yleisesti

Yleisesti ottaen voidaan todeta, etteivät uudet ehdotetut kriteerit valtavasti muuta kunnan arviointimenettelyä nykyisestään. Jos ehdotetut raja-arvot täyt-

tyvät kahtena vuonna peräkkäin, kuntakonserni on jo sen tyyppisissä talousvaikeuksissa, että se todennäköisesti joutuu arviointimenettelyn kohteeksi myös kahden ensimmäisen asetetun kriteerin perusteella. Ehdotetut mittarit kuvastavat paremmin kuntien pitkäaikaisia vastuita ja peilaavat arvion mukaan nykyistä paremmin kriisiytyvän kunnan talouden kehitystä. Kuntien vertaileminen on näillä kriteereillä tasapuolisempaa. Lakiluonnos ei ota huomioon, millä tavoin nämä kriteerit tulevat asettamaan kuntia arviointimenettelyn piiriin siinä tapauksessa, että maakuntauudistus toteutuu ja muuttaa oleellisesti kuntien taloutta.

2. Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde, raja-arvo 80 %

Tämä kriteeri saattaa täytyä kasvuvaiheessa olevalla kunnalla, jolloin emolla ja konserniyhtiöillä on paljon investoitavaa ja joihin se käyttää velkarahoitusta. Suuret monivuotiset investoinnit nostavat poistotasoa, jolloin tulorahoituksen ei ole tarkoitustaan hetkellisesti kattaa investointitasoa. Toisaalta mittarissa on hyvää se, että kertoo tulorahoituksen riittämättömyydestä ja ulottuu koko konserniin.

3. Kunnan tuloveroprosentti, raja-arvo 2,0 prosenttiyksikköä kaikkien kuntien painotettua keskimääräistä tuloveroprosenttia suurempi

Ei huomautettavaa

4. Konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä, raja-arvo 50 % keskimääräistä suurempi

Ehdotettu kriteeri kuvaa laajemmin koko konsernin pitkäaikaisia taloudellisia vastuita.

5. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate, raja-arvo 0,8

Ehdotettu kriteeri parempi kuin aikaisempi suhteellinen velkaantuneisuus.

6. Monipaikkaisuuden huomioon ottaminen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi sekä kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat tekniluonteiset muutokset

Kuntien itsehallinnon yksi keskeisiä tukipilareita on ovat paikallisyhteisöt, joista kuntien itsehallinnollinen toiminta muodostuu demokraattisen järjestelmän kautta. Tätä itsehallinnollisuutta toteuttavat keskeisimmin kunnallisvaalit. On vaikea hyväksyä, että lainsäätäjät pyrkii rakentamaan tämän rinnalle vaikuttamiskanavia, joiden merkitys jää hämäräksi suhteessa päätöksentekoon. Nykypäivänä suoran vaikuttamisen ja mielipiteenilmaisun kanavia on enemmän kuin koskaan historiassa on ollut. Kansanvaltainen järjestelmä perustuu siihen, että valta on kansalla, josta edustaa maassa eduskunta ja kunnissa

kunnanvaltuusto. On mahdollista, että kuntalakiin kirjatut vaikuttamismahdollisuudet voivat tulevaisuudessa muodostaa valitusperusteen päätöksiä tehtäessä. Lisäksi kyselyjen tekemiseen ja kuntalaismielipiteiden mittaamiseen taritaan lisää resursseja. Taloudellisia vaikutuksia ei ole selvitetty.

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Ari Korhonen

Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaiset vastaukset lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntalain muuttamisesta.

Päätös

Esittelijä teki seuraavan muutetun päätösehdotuksen lausunnon kysymyskohtaan 6):

Monipaikkaisuuden osalta todetaan, että sen huomioiminen laissa on myönteinen asia.

Yleisesti ottaen Raision kaupunginhallitus kuitenkin huomauttaa, että lainsäätäjän tulee huolellisesti punnita vaikutuskanavien legitimaatio. Kuntien itsehallinnon yksi keskeisiä tukipilareita on paikallisyhteisöt, joista kuntien itsehallinnollinen toiminta muodostuu demokraattisen järjestelmän kautta. Tätä itsehallinnollisuutta toteuttavat keskeisimmin kuntavaalit. On vaikea hyväksyä, että lainsäätäjä pyrkii rakentamaan tämän rinnalle vaikuttamiskanavia, joiden merkitys jää hämäräksi suhteessa päätöksentekoon. Nykypäivänä suoran vaikuttamisen ja mielipiteenilmaisun kanavia on enemmän kuin koskaan historiassa on ollut. Kansanvaltainen järjestelmä perustuu siihen, että valta on kansalla, josta edustaa maassa eduskunta ja kunnissa kunnanvaltuusto. On mahdollista, että kuntalakiin kirjatut vaikuttamismahdollisuudet voivat tulevaisuudessa muodostaa valitusperusteen päätöksiä tehtäessä. Lisäksi kyselyjen tekemiseen ja kuntalaismielipiteiden mittaamiseen taritaan lisää resursseja. Taloudellisia vaikutuksia ei ole selvitetty.

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti muutettu päätösehdotus mukaan lukien.

Tiedoksi

lausuntopalvelu.fi

